

ВОВК — *CANIS LUPUS*

Номенклатура

Повна наукова назва виду: *Canis lupus* Linnaeus, 1758.

Ряд Хижі звірі — Carnivora,
родина Собачі — Canidae.

Таксономічна характеристика

Один з двох видів роду, представлений в Україні одним, номінативним, можливо двома підвидами: лісовим (номінативним) та степовим (*campestris*), що був на півдні України практично винищений³⁴.

Біологічна характеристика

Звір з надзвичайно широким ареалом у Голарктиці. Крім вовків типового «вовчого» забарвлення можуть зустрічатися звірі альбіноси, меланісти, хромісти. Населяє найрізноманітніші ландшафти від тундри до пустелі. В Україні зустрічається в усіх природних зонах, оселюється в лісах, болотах, глухих яругах і байраках в степах, густих чагарникових заростях тощо. Розміри і межі мисливських угідь вовка визначаються можливостями добування харчу і можуть сягати 100–200 кв. км. Живуть на цій території зграями (сім'ями), що складаються з пари дорослих особин, їх приплоду та переяроків (приплоду минулого року). Територію мітять пахучими мітками. Живляться найрізноманітнішою тваринною їжею, але основу здобичі складають мисливські та домашні тварини: парнокопитні, зайці, борсуки, дикі та домашні птахи, собаки, відвідують скотомогильники. Здатні витримувати довге голодування. Під час полювання за ніч проходять до 30 км, залюбки використовуючи шляхи і стежки людини, просіки й дороги. На денний відпочинок залягають в затишному місці там, де їх застане світанок. Постійні лігва влаштовують в укриттях: у буреломі, під корінням вивернутих дерев, в яругах і печерах, часто в

---

³⁴ Варто уточнити, що вовк і тепер поширений на півдні України (рис. 8), і мова, очевидно, йде про аборигенний підвид (Шевченко і Борисовець 1988). — Прим. ред.

норах інших тварин, або виритих «власноручно», як правило, недалеко від водоюю. Моногами. Розмножуються раз на рік; основний сезон парування — січень—лютий. Вагітність триває 62–75 днів, народжують звичайно 4–5 вовчат, які стають статевозрілими у віці 22–23 місяці. Ворогів у вовка, крім людини, практично нема.

Географічне поширення

Вовк поширений по всій Україні, крім Криму та Вінницької обл. (рис. 8).

Рис. 8. Географічне поширення вовка в Україні.

Оцінка стану та чисельності популяції

Вовка як хижака, що наносить великі збитки тваринництву, завжди переслідувала людина. Чисельність цього дуже пластичного хижака, що здатний пристосовуватись до будь-яких умов, завжди зростала при війнах, розрусі, будь якій соціальній та економічній нестабільності. За роки громадянської війни вовки заселили всю Україну, але до початку 2 світової війни їх чисельність скоротилась майже в 100 разів. За роки війни вона знов зросла до 7000 особин в 1947–49 рр. В період із 1946 по 1967 рр. в Україні добуто біля 35'000 вовків, і на 1969 рік його чисельність вже не перевищувала 300 голів.

Після 70-х років чисельність вовка поступово зростала, і на даний час вона оцінена у 2146 особин. За 1996 рік в Україні вбито 940 вовків, але це не вплинуло помітно на їх чисельність. При тотальному переслідуванні маточне поголів'я вовка за рік втрачає лише 10 % свого складу.

Категорія охорони в Україні

Не охороняється.

Зміни стану популяцій та фактори вразливості

Див. рубрику оцінка стану популяції.

Утримання і розведення у неволі

Немає потреби.

Заходи охорони і рекомендації щодо збереження

Не охороняється. Спеціальних заходів охорони поки що не потребує.

Прогалини у знаннях про вид в Україні

Необхідно уточнити таксономічний статус південної популяції вовка в Україні, а також дослідити питання про існування і поширення в Україні вовко-собачих гібридів.

Цитована література

Волк: Происхождение, систематика, морфология, экология. — МАБ. — Москва: Наука, 1985.

Гептнер В. Г., Наумов Н. П., Юргенсон П. Б. и др. [Хищные]. — Москва: Высшая школа, 1967. — (Млекопитающие Советского Союза, том 2, часть первая).

Гурский И. Г. Волк юга европейской части СССР: Автореф. дис.... канд. биол. наук. — Одесса, 1969.

Корнєєв О. П. Вовк та його знищення. — Київ; Харків, 1950.

В. Крижанівський